

'De complete consultant' nader beschouwd

Ton Bruining & Rob Mataheru

In vier blogs hebben we het boek 'De complete consultant' van Eric Mooijman besproken. Is dit boek nu een waardevolle bron voor intern onderwijsadviseurs en in het bijzonder voor de opleiding Intern onderwijsadviseur?

Jouw route naar succes

Waardevol aan het boek vinden we een reflectie op de ontwikkeling van de adviesmarkt en terecht wordt de nadruk door Mooijman gevestigd op ontwikkelingen in de markt. Daarbij kiest Mooijman voor de impact van de technologie op het consultancy vak en hij argumenteert dat het consultancy vak daardoor op heel veel fronten zal veranderen. Wij denken dat de aandacht voor de technologische ontwikkeling terecht is, waarbij we aantekenen dat er met het oog op de toekomst veel meer thema's zijn die relevant zullen worden voor de consultancybranche.

KPC Groep

Verstand van leren
Gevoel voor mensen

www.kpcgroep.nl

We willen de stelling wel aan dat er naast de technologische lens nog veel meer lenzen zijn om naar de ontwikkelingen in de samenleving, in branches en in organisaties te kijken. Bijvoorbeeld een ecologische lens, een circulair-economische lens of een morele lens. We denken dat het voor adviseurs in de publieke dienstverlening zoals het onderwijs het ongetwijfeld interessant is om te lezen hoe de 'consultancy in de business' eruit ziet, welke stappen je in zo'n consultancy proces zou kunnen zetten en welke stijlkenmerken daaraan ondersteunend kunnen zijn. Tegelijkertijd denken we dat het waardevol zou zijn om casuïstiek uit de publieke dienstverlening, zoals het onderwijs, uit te lichten en daarbij in te zoomen op de specifieke problemen in de publieke dienstverlening. Denk daarbij aan de vraag hoe je van een school een eigentijdse netwerkorganisatie maakt, die samenwerkt met bijvoorbeeld kinderopvang, het aanleverend en afnemend onderwijs en maatschappelijke instellingen en bedrijven.

Zes stappen van de consultancy waardeketen

Met de verwoording van de zes stappen in de consultancy waardeketen komt een taal mee die opdrachtgevers en intern adviseurs in het onderwijs misschien nog wat vreemd in de oren zal klinken, zoals personal branding, market gravity en pricing. Toch dringen andere bedrijfskundige begrippen en de daarmee verbonden aanpakken wel door in het onderwijs. Denk bijvoorbeeld aan de PRINCE2 projectmanagementmethode, de scrumbenadering als een wendbare aanpak van projecten en de Lean six sigma aanpak om bijvoorbeeld de efficiëntie van het bedrijf te vergroten. We denken dat het voor intern onderwijsadviseurs waardevol is om zich te verdiepen in andere branches, de taal die daar gebezigd wordt en de instrumenten die ingezet worden en te onderzoeken hoe ze daar een verbinding mee kunnen maken. Als we denken aan de vele teacher leaders die worden opgeleid en die in meer of mindere mate de rol van intern onderwijsadviseur gaan vervullen denken we dat er een specifieke behoefte zal zijn aan een consultancygids voor het onderwijs.

De vier stijlkenmerken van de complete consultant

We hebben waardering voor de stijlkenmerken die Mooijman presenteert. Dat levert waardevolle aandachtlijstjes op. Maar zoals met een bekend adviseursgezegde wordt duidelijk gemaakt: *de kaart is niet het gebied*. De aandacht voor Newtech is relevant, maar evenzogoed zou je voor het onderwijs of de politie een andere focus kunnen kiezen. De nadruk op ethisch handelen vinden we terecht, omdat het wat ons betreft niet alleen gaat om wat er werkt en niet werkt, maar ook om de vraag of het deugt en deugd doet. Net zomin als het doorgronden van organisatorische complexiteit, het kunnen bevatten van de technologische innovaties, en het ontwikkelen van een adviseursprofiel is ethisch handelen een 'eitje'. Daarom is het jammer dat het van Mooijman nog niet de diepgang krijgt die het verdient.

De praktijk: case, zelfscan en self-assessment

De praktijkcase die Mooijman opvoert is groots en meeslepend en maakt nieuwsgierig naar de mechanismen die in de beschreven organisatie op gang worden gebracht. We vinden het een

gemis dat we geen zicht krijgen op de onderstroom en de keuzes en dilemma's waar Mooijman voor heeft gestaan. Aandacht daarvoor zou 'De Complete consultant' completer hebben gemaakt. De casebeschrijving nodigt ervaren onderwijsadviseurs (en opleiders van onderwijsadviseurs) uit om zelf een case uit te werken en daarbij ook oog te hebben voor de fricties die ze hebben ervaren en voor de valkuilen waar ze voor stonden.

De quickscan en het self-assessment zullen voor een beginner aanvankelijk moeilijk in te vullen zijn hetgeen een vast heel bruikbaar gevoel van bewust onbekwaam oplevert. Voor het introduceren van beginnende onderwijsadviseurs in het adviesvak vragen zowel de zelfscan als het self-assessment instrument om een herontwerp. Een mooie klus voor opleiders van onderwijsadviseurs om dat in samenspraak met hun trainees te doen. Daarbij lijkt het ons zinvol om ook andere methoden van self-assessment en ontwikkelingsassessment te opperen.

Nu we het boek van kft tot kft hebben bestudeerd denken we dat het gevaar groot is dat de beginnende consultant – ook als die hier en daar, zoals Mooijman aanbeveelt, gericht uit de inhoud wil plukken – al lezend van de inhoud zal vervreemden omdat het boek een veelvoud aan modellen bevat waar beginnende adviseurs in de novice-fase geen houvast bij vinden. "Cherry-picking" is moeilijk als je de cherries nog niet kunt herkennen. Dat neemt niet weg dat we de vraag of de 'De complete consultant' een waardevolle bron voor intern onderwijsadviseurs en in het bijzonder voor de opleiding Intern onderwijsadviseur een waardevolle bron is, positief willen beantwoorden. Daarbij willen we de gebruiker op het hart drukken dat het zeker geen complete bron is. In alle eerlijkheid denken we dat je dat ook niet kunt beloven.

Rob Mataheru: *"De opleiding Intern onderwijsadviseur helpt mij om mijn bijdrage aan mooi duurzaam onderwijs verder vorm te geven. De kennis en ervaring die ik heb leer ik vanuit een ander perspectief gericht en krachtig in te zetten. In de opleiding verwerf ik geleidelijk het vermogen om vruchten te plukken uit de vakliteratuur, zoals het boek 'De complete consultant'."*

Opleiding Intern onderwijsadviseur

In onderwijsorganisatie werken veel ervaren specialisten, projectleiders en intern begeleiders, meestal zonder adviesopleiding, maar vaak wel met een schat aan praktijkervaring. Die ervaring wordt tegenwoordig steeds meer ondersteund met inhoudelijke bagage, bijvoorbeeld vanuit een masteropleiding, zoals de onderwijskunde of pedagogiek, leren & innoveren onderwijsmanagement. In het verleden maakten veel van deze onderwijsprofessionals de overstap naar een van de landelijke onderwijsadviesbureaus of begeleidingsdiensten. Ton Bruining: "Tegenwoordig houden onderwijsorganisaties deze experts en daarmee het professioneel kapitaal in eigen huis. Tegelijkertijd ontmoet ik als extern adviseur van onderwijsbesturen in de projecten die ik uitvoer veel goede onderwijsprofessionals die zich gericht willen ontplooiën als intern adviseur. In opleidingen zoals de master leren en innoveren hebben deze onderwijzers wel inhoudelijke bagage verworven, analytische vaardigheden opgedaan en aan hun persoonlijke ontwikkeling gewerkt, maar ze hebben daarmee nog geen specifieke beroepsidentiteit als intern consultant verworven. In de opleiding 'Intern onderwijs adviseur' bieden we deze professionals praktische handreikingen om die beroepsidentiteit te verwerven en zich verder te ontwikkelen als succesvolle interne onderwijsadviseurs."

[Hier meer informatie over de opleiding](#)

Over de bloggers

Rob Mataheru

MEd Duitse taal en literatuur. Sinds 1985 in het voortgezet onderwijs actief. Sinds 2005 werkzaam voor Stichting Andreas College school voor voortgezet onderwijs in Katwijk en omstreken. Van 2007 tot 2018 lid van het middenmanagement. Vanaf 2018 als beleidsadviseur werkzaam voor de Stichting op het gebied van onderwijs, kwaliteit en strategische vraagstukken. Sinds juni 2022 is Rob deelnemer aan de opleiding interne adviseur o.l.v. Ton Bruining.

Ton Bruining

Begon in 1982 naast zijn uitvoerend werk in de thuiszorg als intern adviseur. Daarna was hij intern opleidingsadviseur in een groot ziekenhuis en intern adviseur en opleidings manager in de recreatiebranche, Sinds 1998 is hij werkzaam als extern onderwijsadviseur. Ton deed een eerstegraadsopleiding pedagogiek, een doctoraal onderwijskunde en promoveerde op een organisatiefilosofisch onderzoek.